

Straffene i sager om overtrædelse af straffelovens § 222

efter ændringen af bestemmelsen i 2002 og 2008

1. Indledning

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven blev strafferammen i straffelovens § 222, stk. 1, hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 222, stk. 2, hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år.

Ved lov nr. 501 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven (Strafskærpelse for visse sager om seksuelt misbrug af børn) blev der som stk. 3 i straffelovens § 222 indsat en ny bestemmelse om strafskærpelse for visse sager om seksuelt misbrug af børn. Lovændringen trådte i kraft den 18. juni 2008 og omfatter forhold, der begås efter denne dato.

Efter lovændringen i 2002 har Justitsministeriet anmodet Rigsadvokaten om at vurdere strafniveauet efter strafskærpelsen.

Rigsadvokaten har på den baggrund afgivet følgende redegørelser om strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 222 efter lovændringerne i 2002 og 2008:

- Januar 2004 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2004
- Juni 2005 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005
- Juni 2006 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 23/2006
- Juni 2007 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 17/2007
- Juni 2008 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 13/2008
- August 2009 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 20/2009
- December 2010 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 1/2011
- Denne redegørelse

Denne redegørelse indeholder en beskrivelse af ændringen af straffelovens § 222 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 (afsnit 2) og en beskrivelse af ændringen af straffelovens § 222 ved lov nr. 501 af 17. juni 2008, hvor den nye strafudmålingsbestemmelse i stk. 3 blev indsat (afsnit 3). Herudover indeholder redegørelsen en kort beskrivelse af de tidligere redegørelser vedrørende straffene for overtrædelse af straffelovens § 222 efter strafskærpelsen i 2002 og 2008 (afsnit 4). I afsnit 5 findes en beskrivelse af straffene i de sager om overtrædelse af straffelovens § 222, der er modtaget i indberetningsperioden fra den 15. marts 2011 til udgangen af november 2011, og i afsnit 6 findes en samlet vurdering af strafniveauet.

I bilaget til redegørelsen findes en beskrivelse af de enkelte sager, der er omfattet af undersøgelsen.

2. Lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffelovens § 222

2.1. Forarbejderne til lovændringen

Som nævnt ovenfor blev strafferammerne i straffelovens § 222, stk. 1 og 2, ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 hævet med 2 år til henholdsvis fængsel indtil 8 år og fængsel indtil 12 år. Ændringen trådte i kraft den 8. juni 2002 og har virkning for forhold, der begås efter dette tidspunkt.

Ændringen af straffelovens § 222 blev foreslået under Folketingets behandling af lovforslaget om skærpelse af straffene for bl.a. vold og voldtægt. Ændringen er således ikke beskrevet i lovforslagets bemærkninger.

Af Retsudvalgets betænkning af 16. maj 2002 over lovforslaget fremgår bl.a. følgende af forslagsstillernes (Socialdemokratiets) bemærkninger til denne ændring:

”Formålet med de foreslåede ændringer af straffen for seksuelt misbrug af børn er at sikre en parallelitet mellem strafferammerne for voldtægt (§ 216) og seksuelt misbrug af børn (§ 222). Forslagsstillerne forestiller sig en strafforøgelse for seksuelt misbrug af børn, som forholdsvis vil svare til forøgelsen af voldtægtsstraffen...”

Endvidere har et flertal i Retsudvalget (Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti), der tilsluttede sig ændringsforslaget, givet udtryk for følgende:

”Straffelovens § 222 bygger i hvert fald til dels på de samme beskyttelseshensyn som straffelovens § 216. Bestemmelsen i straffelovens § 222, stk. 2, omhandler således bl.a. tilfælde, hvor en person under anvendelse af tvang skaffer sig samleje med et barn under 12 år.

Samtidig kan der efter Venstres, Dansk Folkepartis og Det Konservative Folkepartis opfattelse være grund til at påpege, at straffelovens § 222 også omhandler forhold, hvor der ikke umiddelbart er sammenfald med de beskyttelseshensyn, der ligger bag bestemmelsen i straffelovens § 216 om voldtægt. Eksempelvis omfatter straffelovens § 222, stk. 1, det tilfælde, at en 16-årig har samleje med en 14-årig, uden at der har været anvendt tvang m.v. Tilfælde af denne karakter vil i praksis ofte blive afgjort med et tiltalefrafald.

I sager om overtrædelse af straffelovens § 222 er der derfor efter disse partiers opfattelse fortsat behov for en betydelig nuancering i den konkrete strafudmåling alt efter karakteren og grovheden af den overtrædelse af straffelovens § 222, der har fundet sted.

...

Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti går i den forbindelse ud fra, at forhøjelsen af strafferammen i straffelovens § 222 ikke ændrer ved den betydelige nuancering i den konkrete strafudmåling i sager omfattet af straffelovens § 222, hvor der som påpeget kan være endog meget betydelige forskelle i karakteren og grovheden af den enkelte overtrædelse af bestemmelsen. Eksempelvis forudsættes det, at den nævnte praksis, hvorefter en ung persons samleje med en 14-årig efter omstændighederne kan afgøres med et tiltalefrafald, vil blive videreført.

Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti går også ud fra, at forhøjelsen af strafferammerne i straffelovens § 222 ikke vil føre til væsentlige begrænsninger i den eksisterende mulighed for i sædelighedssager at idømme en betinget dom med vilkår om behandling i tilfælde, hvor strafniveauet i dag ligger mellem 4-6 måneders fængsel og fængsel i 1 år og 6 måneder, og hvor der ikke er anvendt vold eller ulovlig tvang.”

2.2. Rigsadvokaten Informerer nr. 14/2002

I Rigsadvokaten Informerer nr. 14/2002 oplyste Rigsadvokaten følgende til statsadvokaterne og politimestrene om strafskærpelsen:

”Bemærkningerne fra forslagsstillerne og det flertal, der tilsluttede sig ændringsforslaget, må efter min opfattelse forstås således, at der ved ændringen tilsigtes en vis generel forhøjelse af straffene for overtrædelse af straffelovens § 222.

Skærpede straffe for overtrædelse af straffelovens § 222 må i lyset af bemærkningerne i hvert fald tænkes anvendt i de tilfælde, hvor overgrebet mod barnet har en vis lighed med voldtægt, uden at der dog er grundlag for at rejse tiltale efter § 216. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis gerningsmanden har anvendt tvang eller trusler som beskrevet i § 222, stk. 2, 2. led, eller hvis gerningsmanden på anden måde har optrådt sådan, at han har skræmt barnet til at underkaste sig overgrebene. I disse tilfælde synes bemærkningerne at indebære, at der kan nedlægges påstand om en strafforhøjelse på op mod 1 år.

Det er dog samtidig i bemærkningerne forudsat, at den betydelige nuancering i den konkrete strafudmåling ved overtrædelser af § 222 skal opretholdes, bl.a. således, at adgangen til at anvende tiltalefrafald i visse tilfælde ved overtrædelse af § 222, stk. 1, bevares.

Det er endvidere i bemærkningerne forudsat, at de forhøjede strafferammer i § 222 ikke skal føre til væsentlige begrænsninger i den eksisterende mulighed for at anvende behandlingsdom i sædelighedssager. Da anvendelse af behandlingsdom i sædelighedssager ifølge retningslinierne i RM 6/1997 [nu Rigsadvokatmeddelelse nr. 9/2005 om straffpåstanden i sager om overtrædelse af straffeloven] allerede er udelukket, hvis forholdet omfatter vold og tvang, og da det i øvrigt er en betingelse, at straffen ikke overstiger 1 ½ år, vil det således formentlig kun i ganske få tilfælde udelukke brugen af behandlingsdom, at der sker en skærpelse af straffen i de situationer, der er nævnt i afsnittet ovenfor.

Det må i øvrigt lægges til grund, at de skærpede straffe også skal omfatte forhold, der henføres under § 222, jf. § 224 eller § 225, og sager, hvor der domfældes for overtrædelse af straffelovens § 210 eller § 223, jf. § 222.

Straffes der for overtrædelse af § 222 og § 216 i sammenstød, følger det af bemærkningerne til forslaget om forhøjelse af straffen i voldtægtssager, at det – udover den generelle strafforhøjelse i størrelsesordenen 1 år – bør tillægges øget vægt i skærpende retning, hvis der er tale om voldtægt begået mod et barn, jf. de almindelige bemærkninger i lovforslagets afsnit 2.1.3...”

3. Lov nr. 501 af 17. juni 2008 om ændring af straffelovens § 222

Ved lov nr. 501 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven (Strafskærpelse for visse sager om seksuelt misbrug af børn) blev der som stk. 3 i straffelovens § 222 indsat en ny bestemmelse om strafskærpelse for visse sager om seksuelt misbrug af børn. Bestemmelsen er sålydende:

”Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og stk. 2, 1. led, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.”

Ændringen har til formål at sikre, at straffen i sådanne sager er på samme niveau som straffen for voldtægt mod voksne, selv om det ikke har været nødvendigt for gerningsmanden at anvende vold eller trussel om vold for at få barnet til at underkaste sig overgrebet.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at det vil bero på de konkrete omstændigheder i den enkelte sag, om gerningsmanden har udnyttet en fysisk eller psykisk overlegenhed til at skaffe sig samleje. Der bør i den forbindelse bl.a. lægges vægt på barnets alder og på aldersforskellen mellem gerningsmanden og forurettede. Endvidere bør det indgå i vurderingen, om forurettede som følge af en særlig familiemæssig eller anden tilknytning til gerningsmanden har haft vanskeligt ved at sige fra eller på anden måde modsætte sig overgrebet. Det bør tillige indgå, om gerningsmanden har opsøgt forurettede og taget initiativet til overgrebet.

Hvis der er tale om et mindre barn, dvs. i alderen op til 10-11 år, vil der være en formodning for, at gerningsmanden har udnyttet en fysisk eller psykisk overlegenhed til at opnå (eller at forsøge at opnå) samlejet med barnet, selv om der ikke er anvendt vold eller trusler herom. Formodningen vil være stærkere, jo yngre barnet er, og jo mere intenst overgrebet er. Hvis barnet er i alderen 12-14 år, vil det i højere grad end for de mindre børn bero på en individuel vurdering af den konkrete sag.

Det forudsættes ved loven, at straffen for samleje med børn skal fastsættes med udgangspunkt i strafniveauet for voldtægt mod voksne.

Straffen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med et barn under 15 år i de tilfælde, der er omfattet af bestemmelsen, forudsættes således at ligge i niveauet 2 år og 6 måneders fængsel svarende til normalstraffen for et enkeltstående tilfælde af fuldbyrdet overfaldsvoldtægt mod en voksen. Er der alene tale om forsøg, bør straffen for et enkeltstående tilfælde normalt ligge fra 1 år og 6 måneders fængsel til 1 år og 9 måneders fængsel. Er der ikke tale om samleje, men alene om anden kønslig omgængelse end samleje, jf. straffelovens §§ 224 og 225, forudsættes straffen for et enkeltstående tilfælde tilsvarende forhøjet, idet der her fortsat bør være en betydelig nuancering i den konkrete strafudmåling.

De anførte strafpositioner vedrører alene enkeltstående tilfælde af seksuelle overgreb mod børn.

I tilfælde, hvor gerningsmanden har begået flere eller særligt grove overgreb, herunder tilfælde hvor der er tale om mere vedvarende overgreb eller overgreb af særligt krænkende karakter, forudsættes straffen som hidtil efter omstændighederne at være langt højere.

Det fremgår af forarbejderne, at strafudmålingen i de enkelte sager i øvrigt fortsat vil bero på en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder, og at de angivne strafpositioner således vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der foreligger yderligere skærpende henholdsvis formildende omstændigheder.

Lovændringen trådte i kraft den 18. juni 2008 og omfatter forhold, der begås efter denne dato.

4. Redegørelserne fra januar 2004 - december 2010

Rigsadvokaten har siden 2004 årligt afgivet redegørelser om strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 222 efter lovændringen i 2002. Redegørelserne fra august 2009 og december 2010 omfatter også strafskærpselsesbestemmelsen indsat ved lovændringen i 2008.

Undersøgelserne har omfattet et bredt spektrum af sager, idet overgreb efter straffelovens § 222 varierer fra anden kønslig omgængelse end samleje i kæresteforhold til voksne personers længerevarende og meget grove misbrug af mindre børn. Sagernes omstændigheder har også været meget forskellige afhængig af f.eks. misbrugets karakter og varighed, antallet af overgreb, forurettedes alder, antallet af forurettede, eventuel anvendelse af tvang eller pression samt forholdet mellem tiltalte og forurettede, herunder om der f.eks. har bestået et særligt tillids- eller afhængighedsforhold.

Sagernes meget forskellige karakter har også gjort det vanskeligt at foretage en nærmere sammenligning, herunder med de straffe, der må antages at være idømt forud for strafskærpelsen i 2002.

I den seneste redegørelse fra december 2010 blev det på baggrund af en samlet vurdering af straffene i de indberettede sager konkluderet, at der i langt hovedparten af sagerne i vidt omfang var taget hensyn til, at straffen efter lovændringen i 2002 skulle skærpes. Tilsvarende blev det i de forudgående års redegørelser vurderet, at strafudmålingen i sager om overtrædelse af straffelovens § 222 generelt set måtte antages at tage udgangspunkt i tilkendegivelserne i forarbejderne til lov nr. 380 af 6. juni 2002 om skærpelse af straffen.

I redegørelsen fra 2009 indgik alene en enkelt dom, hvor straffen var udmålt under henvisning til straffelovens § 222, stk. 3, der som anført i afsnit 3 blev indsat ved lov nr. 501 af 17. juni 2008. Det var derfor ikke i redegørelsen fra 2009 muligt at udtale sig nærmere om strafudmålingen efter den seneste lovændring.

I den seneste redegørelse fra december 2010 indgik ti sager, hvor straffen var udmålt helt eller delvist under henvisning til straffelovens § 222, stk. 3, og det blev på baggrund af en samlet vurdering af straffene i disse sager konkluderet, at der var sket en skærpelse af straffen i sager omfattet af straffelovens § 222, stk. 3. I lyset af det begrænsede antal sager fandt rigsadvokaturen det dog rigtigst at følge området i endnu en periode.

5. Straffene i sager om overtrædelse af straffelovens § 222 i den foreliggende undersøgelse

5.1. Indberetningsordningen og antallet af sager

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 1/2011 iværksatte rigsadvokaturen en indberetningsordning vedrørende alle domme om overtrædelse af straffelovens § 222, herunder også §§ 224 og 225 om anden kønslig omgængelse end samleje. Ordningen omfattede by- og landsretsdomme afsagt i perioden fra den 15. marts 2011 til udgangen af november 2011. Ankesdomme afsagt af landsretten efter udløbet af den nævnte periode var omfattet, såfremt byrettens dom i sagen var afsagt inden udgangen af november 2011.

Der er i medfør af indberetningsordningen iværksat ved Rigsadvokaten Informerer nr. 1/2011 blevet indberettet 42 sager. Redegørelsen omfatter kun endelige domme. Byretsdomme under anke er således ikke medtaget i redegørelsen. Domme, hvor der er idømt foranstaltninger i stedet for fængselsstraf, er ligeledes ikke medtaget i redegørelsen, idet disse domme ikke belyser strafniveauet.

16 af de indberettede domme (dommene 6, 10, 11, 12, 14, 21, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 38, 41 og 42) vedrører strafudmåling efter straffelovens § 222, stk. 3. Sagerne er nærmere beskrevet nedenfor i afsnit 5.3.7.

De 42 sager, der er beskrevet i oversigten i bilaget til denne redegørelse, fordeler sig således på by- og landsretterne:

Byret	22 domme
Byret, nævningsager	1 dom

Landsret, ankesager	19 domme
---------------------	----------

5.2. Strafudmålingen i ankesager

Som det fremgår ovenfor, foreligger der 19 ankedomme fra landsretterne. I ni tilfælde forhøjede landsretten straffen (dommene 6, 9, 10, 11, 25, 26, 31, 41 og 42).

I tre af sagerne (dommene 3, 18 og 32) nedsatte landsretten straffen, mens byrettens dom blev stadfæstet i seks ankedomme (dommene 2, 12, 20, 22, 24 og 28).

I dom 33, hvor der var to tiltalte, stadfæstede landsretten straffen for T1 og nedsatte straffen for T2 fra fængsel i 3 år og 8 måneder til fængsel i 3 år.

5.3. Straffene i de sager, der indgår i undersøgelsen

5.3.1. Indledning

Som det fremgår ovenfor under afsnit 2, er der ved lovændringen i 2002 tilsigtet en vis generel forhøjelse af straffene for overtrædelse af straffelovens § 222. Det er samtidig forudsat, at forhøjelsen af strafferammen ikke ændrer ved den betydelige nuancering i den konkrete strafudmåling i sådanne sager. Det er endvidere anført, at forhøjelsen af strafferammerne i straffelovens § 222 ikke skal føre til væsentlige begrænsninger i muligheden for at idømme en betinget dom med vilkår om behandling i tilfælde, hvor strafniveauet før strafskærpelsen lå mellem 4-6 måneders fængsel og fængsel i 1 år og 6 måneder.

Der foreligger dog ikke i forarbejderne klare tilkendegivelser om det hidtidige strafniveau, der som nævnt er meget varieret, eller mere generelle tilkendegivelser om, hvilken strafskærpelse der tilsigtes, og rigsadvokaturen har heller ikke foretaget egentlige undersøgelser på dette område inden ændringen af straffelovens § 222.

Gennemgangen af de konkrete sager nedenfor i afsnit 5.3.2.-5.3.6. sker derfor ligesom i de tidligere redegørelser, uden at der foreligger en systematiseret redegørelse for straffene i sager om overtrædelse af straffelovens § 222 forud for lovændringen i 2002. Der er derfor først og fremmest tale om en redegørelse for straffene, sådan som domstolene har udmålt dem i konkrete sager efter lovændringen, og en mere fri vurdering af strafniveauet i lyset af forarbejderne til lovændringen.

Som anført ovenfor under afsnit 3 er der ved lovændringen i 2008 som stk. 3 i straffelovens § 222 indsat en ny bestemmelse om strafskærpelse for visse sager om seksuelt misbrug af børn. Ved lovændringen er der tilsigtet en strafskærpelse for samleje med børn, således at straffen skal fastsættes med udgangspunkt i strafniveauet for overfaldsvoldtægt mod voksne, hvis gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Ændringen har således til formål at sikre, at straffen i sådanne sager er på samme niveau som straffen for voldtægt mod voksne, selv om det ikke har været nødvendigt for gerningsmanden at anvende vold eller trussel om vold for at få barnet til at underkaste sig overgrebet. Der er som nævnt ovenfor under afsnit 5.1. modtaget 16 domme (dommene 6, 10, 11, 12, 14, 21, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 38, 41 og 42) i indberetningsperioden, hvor straffen helt eller delvist er udmålt under henvisning til straffelovens § 222, stk. 3. Dommene er nærmere omtalt nedenfor under afsnit 5.3.7.

I det følgende (og i bilaget) er sagerne – ligesom i redegørelserne fra 2005 til 2010 – opdelt i kategorier, hvor forholdet er begået over for kærester eller andre personer, som den tiltalte har haft en kærestelignende relation til (afsnit 5.3.2.), sager, hvor forholdet er begået inden for familien (afsnit 5.3.3.), sager, hvor forholdet er begået over for en forurettet, som tiltalte har været ansvarlig for i en pasningssituation (afsnit 5.3.4.), samt sager, hvor forholdet er begået over for en forurettet, som har været betroet den tiltalte til undervisning eller lignende (afsnit 5.3.5.). Herudover er der en række sager af forskellig karakter, som det ikke har været muligt at placere i de nævnte grupper (afsnit 5.3.6.). I de enkelte kategorier indgår også sager, hvor tiltalte har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed over for forurettede, og hvor forholdet derfor er henført under straffelovens § 222, stk. 3. Disse sager beskrives i et særskilt afsnit (afsnit 5.3.7.).

5.3.2. Straffene i sager vedrørende kæresteforhold og andre kærestelignende relationer

Der er til brug for den foreliggende redegørelse indberettet tre byretsdomme og tre landsretsdomme (dommene 1-6), som kan henføres til denne kategori. Det drejer sig dels om sager, hvor tiltalte og forurettede var i et kærestelignende forhold eller på anden måde følelsesmæssigt engageret, dels sager, hvor tiltalte og forurettede i fælles forståelse mødtes en eller flere gange med henblik på seksuelle aktiviteter. De forurettede har i de indberettede sager været i alderen 12-14 år.

Som nævnt i afsnit 2.1. og 2.2. var det i forarbejderne til lovændringen i 2002 forudsat, at den hidtidige praksis, hvorefter en ung persons samleje med en 14-årig efter omstændighederne kan afgøres med et tiltalefrafald, ville kunne videreføres. I de ovennævnte sager har tiltalefrafald dog ikke været relevant, hvilket må antages at skyldes forholdenes karakter, eller at aldersforskellen mellem tiltalte og forurettede har været for stor, ligesom det kan have haft betydning, at tiltalte og forurettede ikke i alle sagerne havde etableret et egentligt kæresteforhold.

Ved strafudmålingen i sager af denne karakter ses der ofte lagt vægt på den forurettedes alder, aldersforskellen, forholdenes karakter og varighed samt relationen mellem forurettede og tiltalte på gernings- og domstidspunktet. Selv om det ikke i alle tilfælde fremgår direkte af dommenes præmisser, må det antages, at der i denne type af sager fortsat lægges betydelig vægt på, at de seksuelle aktiviteter er foregået i enighed mellem parterne.

Senest i redegørelsen fra december 2010 gav de indberettede domme rigsadvokaturen grundlag for at antage, at straffen for enkeltstående eller kortvarige seksuelle forhold mellem yngre tiltalte i alderen op til ca. 21 år og børn i alderen 12-14 år som udgangspunkt lå i niveauet fra betinget dom uden straffastsættelse til fængsel i op til 3 måneder, som i flere tilfælde blev gjort betinget, eventuelt på vilkår om samfundstjeneste.

Endvidere gav de indberettede domme rigsadvokaturen grundlag for at antage, at straffen for seksuelle forhold mellem ældre tiltalte fra ca. 22 år og børn i alderen 12-14 år som udgangspunkt lå i niveauet 3-6 måneders fængsel, som kun undtagelsesvist blev gjort betinget.

Endelig var der enkelte domme, der viste, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 222 selv i kærestelignende forhold kunne stige betydeligt, når der forelå særligt skærpende omstændigheder.

Som nævnt er der indberettet seks domme vedrørende kæreste- og kærestelignende forhold. Det er min opfattelse, at strafudmålingen i disse sager som udgangspunkt er i overensstemmelse med mine tidligere antagelser om straffniveauet i denne type sager.

I dom 1 (fængsel i 20 dage betinget) var der tale om en 17-årig dreng, som bl.a. havde samleje fire gange med en 13-årig pige, som han havde et kærestelignende forhold til. Straffen ligger inden for det

angivne straffniveau for forhold begået af yngre tiltalte, hvor niveauet som udgangspunkt ligger fra betinget dom uden straffastsættelse til fængsel i op til 3 måneder betinget.

Dom 2 (fængsel i 30 dage betinget) vedrørte et enkeltstående tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje mellem en 15-årig dreng og en 12-årig pige, hvor forurettede kortvarigt havde suttet på tiltaltes lem, og hvor det ikke kunne anses for bevist, at tiltalte havde haft forsæt til at udøve tvang.

Dom 3 (fængsel i 3 måneder) vedrørte to tilfælde af analt samleje mellem en 20-årig mand og en 13-14-årig pige. Tiltalte og forurettede havde mødt hinanden gennem fælles bekendte og havde haft sporadisk kontakt gennem nogen tid. Landsretten fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget, idet retten lagde vægt på, at forurettede fremstod som et meget sårbart og svagt barn.

I dom 4 (fængsel i 6 måneder) var der tale om en 31-årig mand, der i en periode på omkring 6 måneder bl.a. i 20-25 tilfælde havde haft samleje med en 13-årig pige, som var hans kæreste. Straffen ligger inden for det angivne straffniveau for forhold begået af ældre tiltalte fra ca. 22 år, hvor niveauet som udgangspunkt ligger fra 3-6 måneders fængsel, som kun undtagelsesvist gøres betinget.

I dom 5 (fængsel i 8 måneder, heraf 6 måneder betinget) blev en 21-årig mand dømt for over en periode på 11 måneder adskillige gange at have haft samleje med sin 13-14-årige kæreste. Ved vurderingen af den konkrete udmålte straf skal der tages hensyn til, at der tillige skete domfældelse for bl.a. brugstyveri af motorkøretøj og bedrageri. Landsretten lagde ved straffastsættelsen vægt på parternes alder og længden af forholdet samt den omstændighed, at forholdet reelt var accepteret, idet mødrene lod tiltalte og forurettede bo på samme værelse. Sidstnævnte må antages at være en væsentlig del af baggrunden for, at straffen blev gjort delvist betinget.

Dom 6 (fængsel i 3 år og 6 måneder) viser en betydelig forhøjelse af straffen, når der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. hyppigheden af det seksuelle samkvem og betydelig aldersforskel. Straffen er i denne sag i et vist omfang fastsat i medfør af straffelovens § 222, stk. 3. Dommen er nærmere omtalt i afsnit 5.3.7.

5.3.3. Straffene i sager vedrørende familieforhold

Der er til brug for dette års redegørelse indberettet 23 sager (dommene 7-29), som kan henføres til denne kategori. Det drejer sig bl.a. om forhold begået over for biologiske børn, stedbørn, børnebørn, søskende og plejesøskende samt mere fjerne familierelationer som f.eks. en fætters datter. 11 af disse sager er ankesager.

I sager vedrørende familieforhold ses domstolene typisk at lægge vægt på forurettedes alder, overgrebenes karakter og varighed, over hvor lang en periode overgrebene har fundet sted, om der er forsøgt og/eller gennemført samleje, om der er lagt betydeligt pres på forurettede eller anvendt tvang, forurettedes tilknytning til den tiltalte, herunder tillidsforholdet mellem dem, samt om der er tale om flere forurettede.

Sagerne varierer meget i karakter og grovhed, hvilket gør dem vanskeligt sammenlignelige. Strafadmålingen i de 23 indberettede sager om seksuelle overgreb i familieforhold spænder således fra 60 dages betinget fængsel til fængsel i 5 år og 6 måneder. Hertil kommer, at flere af sagerne er omfattet af ordningen med behandling som alternativ til straf af personer, der har begået visse seksualforbrydelser.

Senest i redegørelsen fra august 2009 gav de indberettede sager rigsadvokaturen grundlag for at antage, at straffen efter lovændringen i 2002 for et eller et par enkeltstående overgreb i form af anden kønslig omgængelse end samleje formentlig lå i niveauet 3-4 måneders ubetinget fængsel, når der ikke forelå andre skærpende omstændigheder.

Henset hertil kan straffastsættelsen i dom 7 umiddelbart forekomme mild. I dom 7 blev straffen fastsat til fængsel i 60 dage betinget for ét tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje begået af en 16-årig dreng. Forurettede var en 11-årig dreng, som var i pleje hos tiltaltes familie. I dom 8 var der ligeledes tale om et enkelt tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje begået af en 16-årig dreng – her mod en 9-årig pige. Straffen blev fastsat til fængsel i 4 måneder, der dog blev gjort betinget med vilkår om bl.a. psykiatrisk/sexologisk behandling. I begge de nævnte sager må det antages, at tiltaltes unge alder er blevet tillagt betydelig vægt i formildende retning. Herudover er det ved strafudmålingen tillagt betydning, at der alene var tale om enkeltstående overgreb, og at krænkelserne var af relativt begrænset grovhed.

Jeg finder således ikke, at de nævnte domme giver grundlag for at antage, at det angivne straffniveau mere generelt fraviges. Der kan i den forbindelse henvises til dommene 9, 10 og 11, der viser en forhøjelse af straffen i forhold til det nævnte straffniveau (fængsel i 3-4 måneder), når der er tale om mere end et par enkeltstående overgreb i form af anden kønslig omgængelse end samleje. I de pågældende sager blev straffen således udmålt til fængsel i henholdsvis 6 og 8 måneder.

Herudover er der – som i de tidligere redegørelser – en gruppe af mere alvorlige sager, hvor der typisk er tale om flere tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje – eventuelt sammen med enkeltstående samlejer eller forsøg herpå. I disse sager er straffene udmålt i et niveau fra fængsel i omkring 1 år til fængsel i 1 år og 6 måneder.

Der kan i den forbindelse henvises til dom 13, hvor en 14-årig dreng blev fundet skyldig i anden kønslig omgængelse end samleje ved i en periode på ca. tre måneder adskillige gange at have formået sin 11-årige lillebror til at sutte på tiltaltes penis til sædafgang, ligesom han adskillige gange havde analt samleje med broren. Straffen blev af landsretten fastsat til 10 måneders betinget fængsel, idet man på den ene side lagde vægt på, at forholdet var begået i familieforhold, forurettedes unge alder, de særdeles mange gange overgrebene havde fundet sted og overgrebenes alvorlige karakter. På den anden side lagde retten vægt på tiltaltes unge alder, det oplyste om hans personlige forhold, den relativt korte periode overgrebene havde foregået, og at der ikke i forbindelse med overgrebene var brugt fysisk tvang.

Den udmålte straf må efter Rigsadvokatens vurdering ses i lyset af sagens særlige karakter, idet sagen indgik i et sagskompleks, hvor tre brødre fra familien var sigtede for at have begået seksuelle overgreb mod hinanden og mod to andre brødre. Tiltalte i den foreliggende sag var således selv forurettet i relation til en af de øvrige brødre, jf. dom 14. Herudover er der ved strafudmålingen formentlig lagt betydelig vægt på tiltaltes meget unge alder.

I dom 15 blev en 15-17-årig dreng dømt for i 2009 ca. to gange om måneden at have haft anden kønslig omgængelse end samleje med sin 11-årige lillesøster, idet han befølte og slikkede hende på kønsorganerne, ligesom han inden for en periode på 3 måneder i 2010 tre gange havde fuldbyrdet samleje med lillesøsteren. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år, som blev gjort betinget med vilkår om bl.a. psykiatrisk/sexologisk behandling.

Dom 16 vedrørte adskillige forhold af anden kønslig omgængelse end samleje samt blufærdighedskrænkelser begået over en periode på ca. 7 år over for tiltaltes 7-14-årige datter i form af befølinger af vagina, klitoris og brysterne samt ved optagelse af nøgenbilleder, mens forurettede var i bad. Retten udmålte straffen til fængsel i 1 år betinget med vilkår om psykiatrisk/sexologisk behandling, idet det bl.a. blev tillagt skærpende betydning, at krænkelserne var begået over for tiltaltes datter gennem et længere tidsrum. I formildende retning blev der lagt vægt på, at tiltalte selv havde opsøgt behandling, at han alene havde befølt forurettede og ikke havde forsøgt at opnå samleje samt på tiltaltes gode personlige forhold.

I dom 17 blev en 15-16-årig mand idømt 1 års fængsel for flere gange at have slikket sin kusine, som på daværende tidspunkt var 7-8 år gammel, i skridtet samt for at have forsøgt at opnå samleje med hende.

I dom 18, der vedrørte flere forsøg på samleje med tiltaltes niece på 6-7 år, blev straffen fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder.

I de tidligere redegørelser gav de indberettede sager rigsadvokaturen grundlag for at antage, at mere end enkeltstående overgreb over en periode – der ofte vil indebære samlejer eller forsøg herpå – efter strafskærpelsen i 2002 typisk vil ligge på et niveau fra fængsel i 2 år og 6 måneder til fængsel i 3 år og 6 måneder. Der vil også i disse sager kunne forekomme fravigelser af dette udgangspunkt, når der i de konkrete sager foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Der kan i den forbindelse henvises til dom 19, hvor den tiltalte blev idømt 2 års fængsel for i ét tilfælde at have tiltvunget sig samleje med forurettede og for flere forhold af anden kønslig omgængelse end samleje.

I dom 20 blev tiltalte dømt for i en periode på ca. 5 år at have begået adskillige tilfælde af anden kønslig omgængelse en samleje samt blufærdighedskrænkelser mod syv forskellige forurettede, idet han bl.a. befølte pigerne på kønsdelen og brysterne samt gned sit erigerede lem mod pigernes baller og lår, ligesom han formåede de forurettede til at sætte sig oven på sit skridt, således at de kunne mærke hans erigerede lem. Ved byrettens dom, der blev stadfæstet af landsretten, blev straffen fastsat til fængsel i 2 år. Der blev ved strafudmålingen lagt vægt på arten og antallet af krænkelser, de krænkedes alder og den misbrug af tillid, som krænkelserne var udtryk for, idet de forurettede alle var døtre af venner eller familie til tiltalte og hans hustru.

Dom 22 (fængsel i 2 år), 23 (fængsel i 2 år og 6 måneder, heraf 2 år betinget), 24 (fængsel i 2 år og 6 måneder) og 25 (fængsel i 2 år og 6 måneder) vedrørte alle længerevarende seksuelt misbrug i form af flere samlejer samt anden kønslig omgængelse end samleje begået mod forurettede i alderen 7-15 år.

I dom 26, hvor straffen blev udmålt til fængsel i 3 år, og i dom 28, hvor den tiltalte blev idømt fængsel i 3 år og 6 måneder, var der i begge sager tale om adskillige tilfælde af samleje og anden kønslig omgængelse end samleje begået over for to forurettede i alderen 3-9 år i løbet af en flerårig periode. I dom 26 blev tiltaltes unge alder tillagt betydning i formildende retning.

Det er således på baggrund af de ovennævnte domme fortsat Rigsadvokatens opfattelse, at straffen i sager vedrørende adskillige overgreb over en periode – der ofte vil indebære flere samlejer eller forsøg herpå – typisk udmåles i det angivne niveau fra fængsel i 2 år og 6 måneder til fængsel i 3 år og 6 måneder.

Straffelovens § 222, stk. 3, er anvendt i dommene 10, 11, 12, 14, 21, 27, 29, hvor straffene i et vist omfang blev fastsat efter denne bestemmelse. Straffene blev fastsat i niveauet fra fængsel i 8 måneder til fængsel i 5 år og 6 måneder. Dommene er nærmere omtalt i afsnit 5.3.7. nedenfor.

5.3.4. Straffene i sager vedrørende pasningsforhold

Der er indberettet fem domme (dommene 30-34), som kan henføres til denne kategori, hvor den tiltaltes kontakt med den eller de forurettede er opnået gennem børnepasning og lignende.

I de tidligere redegørelser fandt rigsadvokaturen, at de indberettede sager kunne tyde på, at straffen for enkeltstående overtrædelser i form af anden kønslig omgængelse end samleje lå i niveauet omkring 3-5 måneders ubetinget fængsel. I redegørelsen fra 2009 var der kun indberettet en enkelt afgørelse, som viste, at der sker en forhøjelse af straffen (fængsel i 1 år), når der foreligger skærpende

omstændigheder, herunder et større antal overgreb mod flere børn over længere tid. Redegørelsen fra 2010 indeholdt tillige kun en enkelt afgørelse, hvor den tiltalte blev idømt fængsel i 9 år for mange seksuelle overgreb – heraf flere omfattet af straffelovens § 222, stk. 3 – begået over en lang periode mod i alt fem piger.

I de sager, der er indberettet til brug for denne redegørelse, er straffene udmålt fra fængsel i 9 måneder til fængsel i 7 år.

I dommene 30, 32, 33 og 34 er straffen i et vist omfang fastsat i medfør af straffelovens § 222, stk. 3, og disse domme er således omtalt nærmere under afsnit 5.3.7.

I dom 31 var der tale om en 56-59-årig mand, der over en periode på ca. 3 år i flere tilfælde havde anden kønslig omgængelse end samleje med en 10-12-årig pige, idet han tvang hende til at manipulere og sutte på sit lem, ligesom han forsøgte at presse sit lem ind i forurettedes mund, hvilket dog mislykkedes. Den pågældende, der endvidere blev fundet skyldig i mere end ti tilfælde af blufærdighedskrænkelser i form af befølinger, blev straffet med fængsel i 10 måneder. Der blev ved strafudmålingen lagt vægt på overgrebenes karakter og antal, længden af tidsrummet, de var begået over, den store aldersforskel mellem tiltalte og forurettede og på, at langt de fleste af overgrebene var sket, mens tiltalte sammen med sin kone skulle passe forurettede.

5.3.5. Straffene i sager vedrørende undervisningsforhold

Der er i denne indberetningsperiode modtaget en enkelt sag (dom 35), som kan henføres til denne kategori, hvor den eller de forurettede har været betroet tiltalte til undervisning.

Om strafudmålingen i denne type af sager fandt rigsadvokaturen i redegørelsen fra juni 2005, at en enkelt af de indberettede sager indikerede, at enkeltstående overtrædelser i form af anden kønslig omgængelse end samleje lå i niveauet 3-4 måneders ubetinget fængsel. I redegørelsen fra december 2010 var der indberettet en enkelt sag i denne kategori, og rigsadvokaturen fandt, at dommen indikerede, at der sker en forhøjelse af straffen (fængsel i 1 år betinget), når der foreligger skærpende omstændigheder, herunder fuldbyrdet samleje.

I dom 35 i den foreliggende redegørelse blev en 33-årig mand idømt fængsel i 4 måneder betinget med vilkår om bl.a. psykiatrisk/sexologisk behandling. Tiltalte havde i to tilfælde haft anden kønslig omgængelse end samleje med en 14-årig dreng, som tiltalte var skaktræner for. Retten lagde ved straffastsættelsen bl.a. vægt på, at forholdene var begået under en lejr, hvor tiltalte var en af de ansvarlige voksne, at der var tale om to forhold begået over for en 14-årig dreng samt på karakteren af den seksuelle krænkelse. I formildende retning lagde retten vægt på, at forholdet var begået ved én lejlighed to år før domsafsigelsen.

5.3.6. Straffene i sager vedrørende andre tilfælde

Der er indberettet syv sager (dommene 36-42), som ikke kan henføres til en af de foregående kategorier.

Der er tale om forskellige typer af sager, idet overgrebene varierer fra et enkeltstående tilfælde af blufærdighedskrænkelser og anden kønslig omgængelse end samleje til flere seksuelle overgreb, herunder et tilfælde af voldtægt i form af analt samleje med en 14-årig dreng. Karakteren af kontakten mellem tiltalte og forurettede varierer også og omfatter både langvarige, nære relationer til kortvarige bekendtskaber etableret gennem kontakt via internettet. De udmålte straffe varierer ligeledes fra 60 dages betinget fængsel til fængsel i 3 år og 6 måneder.

I fire af sagerne (dommene 36, 38, 41 og 42) er straffen i et vist omfang fastsat i medfør af straffelovens § 222, stk. 3. Dommene omtales nærmere i afsnit 5.3.7.

I en af de øvrige sager (dom 37) var der tale om en 41-42-årig mand, der via internettet havde forsøgt at opnå samleje med to piger på henholdsvis 13 og 14 år. Herudover havde tiltalte været i besiddelse af og udbredt børnepornografisk materiale. Straffen i denne sag blev fastsat til fængsel i 5 måneder betinget med vilkår om bl.a. psykiatrisk/sexologisk behandling.

Dom 39 vedrørte en 27-29-årig mand, der bl.a. over en længere periode via internettet havde krænket blufærdigheden over for 16 piger i alderen 9-14 år, ligesom han havde forsøgt at opnå samleje samt havde haft samleje og anden kønslig omgængelse end samleje med flere forskellige piger i alderen 9-14 år. Straffen blev udmålt til en fællesstraf af fængsel i 2 år og 6 måneder. Det bemærkes, at tiltalte bl.a. blev dømt for anden kønslig omgængelse end samleje med sin steddatter. Dommen er dog medtaget i denne kategori, idet langt størstedelen af overgrebene blev begået mod piger, som tiltalte havde mødt via internettet og ikke havde en egentlig relation til.

Også i dom 40 blev straffen udmålt til fængsel i 2 år og 6 måneder. Der var her tale om en 39-årig mand, som bl.a. blev dømt for voldtægt i form af analt samleje begået mod en 14-årig dreng.

Som anført er sagerne i denne kategori af meget forskellig karakter, hvilket gør det særligt vanskeligt at foretage en sammenligning, og ligesom i de tidligere redegørelser giver sagerne ikke rigsadvokaturen anledning til særlige bemærkninger.

5.3.7. Straffene i sager vedrørende udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed (§ 222, stk. 3)

Til brug for den foreliggende redegørelse er der indberettet i alt 16 sager (dommene 6, 10, 11, 12, 14, 21, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 38, 41 og 42), hvor det seksuelle overgreb er begået ved tiltaltes udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed over for den forurettede, og hvor straffen derfor er fastsat i medfør af strafskærpsbestemmelsen i straffelovens § 222, stk. 3.

I den seneste redegørelse fra december 2010 indgik ti sager, hvor straffen var udmålt helt eller delvist under henvisning til straffelovens § 222, stk. 3, og det blev på baggrund af en samlet vurdering af straffene i disse sager konkluderet, at der var sket en skærpelse af straffen i sager omfattet af straffelovens § 222, stk. 3.

Som anført ovenfor i afsnit 3 fremgår det af forarbejderne til straffelovens § 222, stk. 3, at straffen for et enkeltstående samleje eller forsøg på samleje med et barn under 15 år i de tilfælde, som er omfattet af bestemmelsen, forudsættes fastsat i niveauet fængsel i 2 år og 6 måneder ved samleje og fængsel i 1 år og 6-9 måneder ved forsøg på samleje. Er der alene tale om anden kønslig omgængelse end samleje, jf. straffelovens §§ 224 og 225, forudsættes straffen tilsvarende forhøjet, idet der her fortsat bør være en betydelig nuancering i den konkrete strafudmåling.

Straffene i de sager, der er indberettet til brug for den foreliggende redegørelse, er fastsat i niveauet fra 60 dages betinget fængsel til fængsel i 7 år. Der er tale om meget forskelligartede sager, der spænder fra enkeltstående tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje med større børn (dom 36) til mange og meget grove overgreb mod både større og mindre børn i alderen 5 til 12 år (dom 34). Tiltaltes relation til børnene er også forskelligartet og varierer således fra nære familierelationer til relationer skabt eller forsøgt skabt via internettet.

Dom 6 vedrører overgreb begået i kæresteforhold eller lignende. I sager af denne karakter, hvor strafudmålingen ikke sker efter straffelovens § 222, stk. 3, antages det, at straffen for seksuelle forhold

mellem ældre tiltalte fra ca. 22 år og børn i alderen 12-14 år som udgangspunkt ligger i niveauet 3-6 måneders fængsel, som kun undtagelsesvis gøres betinget. Straffen for overtrædelse af straffelovens § 222 vil dog selv i kærestelignende forhold kunne stige betydeligt, når der foreligger særligt skærpende omstændigheder, jf. afsnit 5.3.2. ovenfor.

I dom 6 blev en 56-årig mand fundet skyldig i overgreb begået mod en 13-årig ikke fuldt ud alderssvarende udviklet pige, som han havde fået kontakt med via internettet og var blevet kærester med, idet han ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed bl.a. formåede forurettede til at beføle sit lem til sædafgang og forsøgte at få forurettede til at sutte på sit lem, ligesom han flere gange havde fuldbyrdet samleje med hende. Under henvisning til bl.a. straffelovens § 222, stk. 3, skete der en betydelig skærpelse af straffen, der blev udmålt til fængsel i 3 år og 6 måneder.

Dommene 10, 11, 12, 14, 21, 27 og 29 vedrører overgreb begået i familieforhold. I sager om familieforhold, hvor straffen ikke udmåles efter straffelovens § 222, stk. 3, ligger straffen for et eller et par enkeltstående overgreb i form af anden kønslig omgængelse end samleje som udgangspunkt i niveauet 3-4 måneders fængsel. I de mere alvorlige sager ses der straffe i niveauet mellem 1 år og 1 år og 6 måneders fængsel. Er der tale om mere end enkeltstående overgreb, herunder ofte samleje, udmåles straffen som udgangspunkt i niveauet 2 år og 6 måneder til 3 år og 6 måneder, jf. ovenfor afsnit 5.3.3. Straffene i dom 10, 11, 12, 14, 21, 27 og 29 blev fastsat i niveauet fra fængsel i 8 måneder til fængsel i 5 år og 6 måneder.

Dom 10 (fængsel i 8 måneder) vedrørte et enkeltstående tilfælde af blufærdighedskrænkelser og forsøg på anden kønslig omgængelse end samleje begået mod en 5-årig pige.

Dom 11 (fængsel i 8 måneder), 12 (fængsel i 9 måneder), 14 (fængsel i 1 år betinget) og 21 (fængsel i 2 år) vedrørte længerevarende seksuelt misbrug i form af anden kønslig omgængelse end samleje begået mod forurettede i alderen 5-11 år. I dom 11 lå kun en del af gerningsperioden efter strafskærpelsen i 2008.

I dom 27, hvor kun en begrænset del af gerningsperioden lå efter strafskærpelsen i 2008, var der tale om flere fuldbyrdede samlejer og mange tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje begået gennem en årrække mod tre forskellige piger i alderen 7-14 år, herunder tiltaltes biologiske datter. Straffen blev fastsat til fængsel i 3 år og 6 måneder, og det blev ved strafudmålingen tillagt skærpende betydning, at tiltalte havde udnyttet aldersforskellen og den autoritet, som tiltalte som far besad over for sin biologiske datter.

Tilsvarende blev der ved strafudmålingen i dom 29 (fængsel i 5 år og 6 måneder), der vedrørte adskillige grove forhold af anden kønslig omgængelse end samleje begået over en treårig periode, bl.a. lagt vægt på, at sagens forhold var omfattet af straffelovens § 222, stk. 3.

Strafudmålingen i ovennævnte domme viser, at straffen i sager vedrørende overgreb i familieforhold, hvor straffelovens § 222, stk. 3, er anvendt, varierer meget, og at der i sager om anden kønslig omgængelse end samleje fortsat sker en betydelig nuancering af den konkrete strafudmåling, således som det er forudsat i forarbejderne til lovændringen i 2008, jf. afsnit 3.

Endvidere viser strafudmålingen i dom 27 og 29, at der i overensstemmelse med lovændringen i 2008 i sager om flere eller særligt grove overgreb, herunder vedvarende overgreb, fastsættes langvarige fængselsstraffe. Dommene kan tillige ses som udtryk for, at straffniveauet fastsættes højere end i sammenlignelige sager i familieforhold, der ikke er omfattet af straffelovens § 222, stk. 3, jf. dom 25, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 2 år og 6 måneder.

I dommene 30, 32, 33 og 34, der vedrørte pasningsforhold, blev straffene udmålt i niveauet fra fængsel i 9 måneder til fængsel i 7 år. Der er tale om meget forskelligartede sager, og der ses derfor en betydelig variation i de udmålte straffe.

I dom 30 blev en 44-årig mand, der som ansat på en institution ved tre lejligheder havde haft anden kønslig omgængelse end samleje med en 14-årig pige, der var anbragt på stedet, idømt fængsel i 9 måneder.

I dom 32 (fængsel i 1 år og 6 måneder) blev den tiltalte fundet skyldig i under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed tre gange over en periode på næsten et år at have forgrebet sig på en 5-6-årig pige, idet han tog hendes bukser af og befølte hende ved skeden med en finger, slikkede hende i skridtet og inde i skeden, ligesom han en enkelt gang befølte hende på kroppen med en dildo.

I dom 33 blev de to tiltalte fundet skyldige i flere tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje samt blufærdighedskrænkelser, idet T1, der i gerningsperioden var 64-69 år, havde anden kønslig omgængelse end samleje med to drenge, idet han under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed adskillige gange gned drengene på deres kønsdele, ligesom han medvirkede til, at T2, der på gerningstidspunktet var 17 år, under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed havde analt samleje med tre drenge. T1 blev endvidere dømt for flere tilfælde af blufærdighedskrænkelser samt anale samlejer begået over for T2. Straffen for T1 blev fastsat til fængsel i 3 år og 6 måneder, mens T2 blev idømt 3 års fængsel. Landsretten lagde ved straffastsættelsen vægt på forholdenes grovhed og for T1's vedkommende tillige omfanget af de begåede overgreb mod T2. Endvidere blev der lagt vægt på, at der ved lov nr. 501 af 17. juni 2008 var tilsigtet en skærpelse af straffen for samleje med børn under 15 år, når gerningsmanden har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Dom 34 vedrører et meget stort antal særdeles grove seksuelle krænkelser i form af bl.a. samlejer og anden kønslig omgængelse end samleje begået af en 21-40-årig mand i løbet af en periode på ca. 19 år over for otte drenge og piger i alderen 5-12 år, herunder tiltaltes egen datter. Tiltalte blev således bl.a. fundet skyldig i flere gange at have formået en 6-7-årig pige til at lægge sig på sengen, hvorefter han pressede sit erigerede lem ind i hendes kønsdel og endetarm, hvor han i et tilfælde fik udløsning ud over forurettedes mave og efterfølgende formåede hende til at spise sæden. Endvidere havde tiltalte i adskillige tilfælde under udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed haft anden kønslig omgængelse end samleje med flere af de forurettede, idet han bl.a. fastholdt dem, bandt et tørklæde for deres øjne og tapede deres hænder og fødder med gaffatape, hvorefter han bl.a. tvang sit lem ind i de forurettedes endetarm eller mund. Tiltalte blev desuden fundet skyldig i adskillige tilfælde af blufærdighedskrænkelser samt trusler over for de forurettede, idet han bl.a. berørte de forurettedes kønslem og masturberede sit eget lem til udløsning, ligesom han under anvendelse af en kniv eller strømpistol udtalte, at han ville dræbe eller voldtage de forurettede og deres familier, hvis de fortalte om overgrebene. Retten fastsatte straffen til fængsel i 7 år og tillagde det i den forbindelse skærpende betydning, at tiltalte over en meget langvarig periode havde begået grove seksuelle overgreb mod sin datter og nogle af sine børns legekammerater under 12 år ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed, ligesom han havde foretaget forskellige seksuelle overgreb mod et større antal børn, som han på en eller anden måde havde et tillidsforhold til. Der blev også i skærpende retning lagt vægt på, at tiltalte havde udsat flere af børnene for alvorlige trusler, hvis de fortalte om de seksuelle krænkelser, som han udsatte dem for. Forholdene var kun i begrænset omfang begået efter indførelsen af straffelovens § 222, stk. 3, i 2008.

Dommene 36, 38, 41 og 42 vedrører seksuelle overgreb begået i andre tilfælde end i kærestelignende forhold, familieforhold eller pasningsforhold, hvor straffene er fastsat helt eller delvis i henhold til straffelovens § 222, stk. 3. Der er tale om meget forskelligartede sager, hvor straffene er udmålt i niveauet fra fængsel i 60 dage betinget med vilkår om bl.a. samfundstjeneste til fængsel i 3 år og 6 måneder.

I dom 36 blev den tiltalte idømt 60 dages betinget fængsel for i et enkeltstående tilfælde ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed og mod betaling at have haft anden kønslig omgængelse end samleje med en 13-årig pige, som han via internettet havde aftalt at mødes med i et solcenter, idet han berørte forurettede på brysterne og på kønsdelen og stak flere fingre op i hendes skede og bevægede fingrene ind og ud, ligesom han formåede hende til at berøre sit lem uden på underbukserne.

Rigsadvokaten besluttede, at dommen skulle ankes med påstand om skærpeelse, men på grund af en fejl ved statsadvokatens udfærdigelse af ankemeddelelsen blev anklagemyndighedens anke efterfølgende frafaldet.

Dom 38, hvor kun en begrænset del af gerningsperioden lå efter strafskærpelsen i 2008, vedrører flere seksuelle overgreb begået af en 15-17-årig dreng over for fem børn i alderen 6-10 år. Tiltalte havde således under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed anden kønslig omgængelse end samleje, ligesom han krænkede deres blufærdighed, idet han berørte og slikkede de forurettedes kønsdel eller anus samt stak en finger op i kønsdelen. Retten fastsatte straffen til fængsel i 1 år, der blev gjort betinget med vilkår om bl.a. ambulant sexologisk behandling. Retten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at tiltalte var under 18 år, da han begik overgrebene, at overgrebene var begået over for fem forskellige mindreårige, at tiltalte på gerningstidspunktet og fortsat havde vanskeligheder med at begå sig i anledning af en psykisk lidelse, og at der var forløbet næsten 2½ år, siden de seneste overgreb blev begået. Dommen blev først forelagt Rigsadvokaten efter ankefristens udløb.

I dom 41 blev den tiltalte fundet skyldig i over en periode på ca. fem år at have begået seksuelle overgreb mod fem drenge i alderen 13 til 17 år. Det var kun en begrænset del af gerningsperioden, der lå efter strafskærpelsen i 2008. Tiltalte havde således adskillige gange, til dels under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed, formået de forurettede til at have analt samleje og til gensidigt at sutte på hinandens lem. Straffen blev af landsretten fastsat til fængsel i 3 år og 6 måneder under henvisning til navnlig grovheden af visse forhold samt antallet af øvrige forhold.

I dom 42 var der tale om en 35-årig mand, der ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed i tre tilfælde tiltvang sig vaginalt og analt samleje med en 12-årig pige, ligesom han i et tilfælde formåede forurettede til at sutte på hans lem til sædafgang og til at sluge sæden. Tiltalte blev desuden fundet skyldig i ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed at have forsøgt at opnå samleje med to andre 11-12-årige piger, ligesom han blev dømt for flere tilfælde af blufærdighedskrænkelser, idet han bl.a. via webkamera og mobiltelefon viste de forurettede billeder af sin kønsdel og opfordrede dem til at sende billeder af deres kønsdel til ham. Landsretten tiltrådte, at størstedelen af forholdene var henført under straffelovens § 222, stk. 3, og fastsatte straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder.

Det er min opfattelse, at også disse domme viser, at der i overensstemmelse med lovændringen sker en forhøjelse af straffen, når forholdet er omfattet af straffelovens § 222, stk. 3. Endvidere viser dommene 36, 38 og 41, der alene omhandler anden kønslig omgængelse end samleje, at der fortsat sker en betydelig nuancering af strafudmålingen ud fra sagernes konkrete omstændigheder samtidig med, at der også i dommene 41 og 42 er udmålt langvarige fængselsstraffe.

Flere af de ovennævnte 16 sager, hvor straffelovens § 222, stk. 3, har været anvendt, vedrører alene anden kønslig omgængelse end samleje, og nogle sager vedrører samleje, herunder flere samlejer og anden kønslig omgængelse end samleje til samlet pådømmelse. Hertil kommer, at en del af gerningsperioden i flere af sagerne ligger forud for strafskærpelsesbestemmelsens ikrafttræden. På den baggrund kan det umiddelbart være vanskeligt præcist at vurdere strafniveauet i sagerne.

Det er imidlertid efter en samlet vurdering af de indberettede sager – sammenholdt med sagerne i redegørelserne i 2009 og 2010 – min opfattelse, at der generelt er sket en skærpeelse af straffen i sager omfattet af straffelovens § 222, stk. 3, i overensstemmelse med lovændringen fra 2008. Er der alene tale om anden kønslig omgængelse end samleje, er straffen fastsat i niveauet 60 dages betinget fængsel til fængsel i 3 år og 6 måneder, hvilket viser, at der også i disse sager i grove tilfælde udmåles langvarige fængselsstraffe, og der sker samtidig i overensstemmelse med forarbejderne fortsat en betydelig nuancering i den konkrete strafudmåling.

Samlet set er det således min opfattelse, at der i overensstemmelse med lovændringen i 2008 generelt er sket en forhøjelse af straffene for de seksuelle overgreb, der er blevet henført under strafskærpel-

sesbestemmelsen i straffelovens § 222, stk. 3, og at strafskærpsen således må anses for at være slået igennem i retspraksis.

6. Samlet vurdering og konklusion

6.1. Som det fremgår af gennemgangen af de konkrete sager i afsnit 5 ovenfor, omfatter undersøgelsen ligesom de tidligere redegørelser et bredt spektrum af sager, idet overgreb efter straffelovens § 222 varierer fra anden kønslig omgængelse end samleje i kæresteforhold til voksne personers længerevarende og meget grove misbrug af mindre børn.

Sagernes omstændigheder er også meget forskellige afhængig af f.eks. misbrugets karakter og varighed, antallet af overgreb, forurettedes alder, antallet af forurettede, eventuel anvendelse af tvang eller udnyttelse af en fysisk og psykisk overlegen samt forholdet mellem tiltalte og forurettede, herunder om der f.eks. består et særligt tillids- eller afhængighedsforhold.

Disse omstændigheder må naturligvis tillægges væsentlig betydning i strafudmålingen, og dette afspejler sig også i, at straffene i de indberettede domme varierer fra 20 dages betinget fængsel til fængsel i 7 år.

Sagernes meget forskellige karakter gør det også vanskeligt at foretage en nærmere sammenligning, herunder med de straffe, der må antages at være idømt forud for lovændringen i 2002.

Efter en samlet vurdering af straffene i de foreliggende sager er det imidlertid som i de tidligere redegørelser min opfattelse, at der i langt hovedparten af sagerne er taget hensyn til, at straffen efter lovændringen i 2002 skulle skærpes.

Der foreligger i undersøgelsen kun ganske få domme, hvor straffen set i forhold til niveauet i de øvrige sager efter min opfattelse kan forekomme mild. Det bemærkes dog, at der i disse sager har været tale om helt særegne omstændigheder, der har kunnet begrunde en mildere straf end det almindelige udgangspunkt, og at disse domme således efter min opfattelse ikke kan ses som udtryk for en generel fravigelse af de strafniveauer, der er forudsat ved lovændringen i 2002, men netop er udtryk for, at straffen også på dette område fastsættes efter en samlet konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder.

På baggrund af denne undersøgelse og de tidligere tilsvarende redegørelser fra 2004 til 2010 er det overordnede billede således efter min opfattelse, at domstolene gennemgående har forhøjet straffene for overtrædelse af straffelovens § 222 i overensstemmelse med intentionerne med lovændringen i 2002.

6.2. Som nævnt ovenfor i afsnit 3 blev der ved lov nr. 501 af 17. juni 2008 som stk. 3 i straffelovens § 222 indsat en bestemmelse om, at det ved fastsættelse af straffen efter § 222, stk. 1 og stk. 2, 1. led, skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Lovændringen forudsætter en skærpelse af straffene for overtrædelse af straffelovens § 222 i de tilfælde, hvor stk. 3 finder anvendelse. Det fremgår således af forarbejderne, at straffen for et enkeltstående samleje eller forsøg på samleje med et barn under 15 år i tilfælde omfattet af stk. 3 skal tage udgangspunkt i de samme strafpositioner, som anvendes ved overfaldsvoldtægt, dvs. fængsel i 2 år og 6 måneder ved samleje og fængsel i 1 år og 6-9 måneder ved forsøg på samleje. Er der alene tale om anden kønslig omgængelse end samleje, jf. straffelovens §§ 224 og 225, forudsættes straffen tilsvarende forhøjet, idet der her fortsat bør være en betydelig nuancering i den konkrete strafudmåling.

Lovændringen trådte i kraft den 18. juni 2008 og omfatter forhold, der begås efter denne dato.

Der er til den foreliggende undersøgelse indberettet 16 domme, hvor straffen helt eller delvis er udmålt under henvisning til straffelovens § 222, stk. 3. Straffene er fastsat i niveauet fra 60 dages betinget fængsel til fængsel i 7 år. Det fremgår af dommene, at domstolene som forudsat i bestemmelsens forarbejder foretager en helt konkret vurdering af sagens omstændigheder, når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt forholdet er omfattet af straffelovens § 222, stk. 3.

Som der nærmere er redegjort for ovenfor i afsnit 5.3.7., er det min opfattelse, at der generelt er sket en skærpelse af straffen i sager omfattet af straffelovens § 222, stk. 3, i overensstemmelse med lovændringen i 2008.